

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BLU-BACH15

Predefinert informasjon

Startdato:	16-12-2019 09:00	Termin:	2019 HØST
Sluttdato:	03-01-2020 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
SIS-kode:	203 BLU-BACH15 1 BOPPG 2019 HØST stord		
Intern sensor:	Elisabeth Bakke		

Deltaker

Navn:	Julie Carey Selsaas
Kandidatnr.:	233
HVL-id:	575440@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Et bedre samarbeid mellom barnehage og barnevern	
Antall ord *:	12382	
Navn på veileder *:	Elisabeth Bakke	
Egenerklæring *:	Ja	Jeg bekrefter at jeg har registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *: Ja

Gruppe

Gruppenavn:	250, 233, 231
Gruppenummer:	6
Andre medlemmer i gruppen:	Silje Heinz, Stine Kristensen

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

VURDERINGSINNLEVERING

Emnekode: BLU-BACH 15

Emnenavn: Bacheloroppgave

Vurderingsdel: Ordinær

Leveringsfrist: 03.01.2020

Kandidatnummer: 250 - Silje Heinz, 233 -

Julie Carey Selsaas, 231 – Stine Kristensen

Veileders navn: Elisabeth Bakke

Et bedre samarbeid mellom barnehage og barnevern

«Hvilke faktorer kan belyse at barnehagene er blant de som melder minst ifra til barnevernet ved mistanke om seksuelle overgrep og vold»

Figur 1: En reform for et bedre barnevern.(Fotografi) Hentet fra:

<https://www.barnehage.no/artikler/en-reform-for-et-bedre-barnevern/429002>

INNHALDSFORTEGNELSE

FORORD	5
ABSTRACT	7
1.0 INNLEDNING	9
2.0 TEORIDEL	11
2.1 SEKSUELLE OVERGREP	11
2.1.1 Hva er seksuelle overgrep?	11
2.1.2 Tiltaksplan fra regjeringen – «En god barndom varer livet ut»..	12
2.1.3 Statistikk om seksuelle overgrep	12
2.2 VOLD	12
2.2.1 Fysisk vold og Psysisk vold.....	12
2.2.2 Å definere barn som opplever vold i hjemmet	12
2.3 FRA MISTANKE TIL AVDEKKING	13
2.3.1 Den dårlige magefølelsen.....	13
2.4 STATISTIKK	15
2.5 LOVER OG VEDTEKTER	16
2.5.1 §20 Taushetsplikt, §13 (taushetsplikt)	16
2.5.2 § 22.Opplysningsplikten til Barnevernet	16
2.5.3 § 196 Plikt til å avverge	17
2.5.4 Barnehagens styringsdokument	17
2.6.1 Ledelse.....	18
2.6.2 Kommunikasjons og tverrfaglig samarbeids	18
2.6.3 Konsultasjonsteam	19
2.7 FORELDRESAMARBEID	19
3.0 METODE	22
3.1 KVALITATIVT FORSKNINGSINTERVJU	22
3.2 INTERVJUGUIDE	22
3.3 VALG AV INFORMANTER	23
3.3.1 Informantene fra barnehagen og barnevernet.....	23
3.4 ETISKE VURDERINGER	24
3.5 SENSITIVITET	24
3.6 STYRKER OG SVAKHETER MED DET METODISKE OPPLEGGET	25
4.0 PRESENTASJON AV EMPIRI	26
4.1 BARNEHAGE	26

4.1.1 Tverrfaglig samarbeid med barnevernet.....	26
4.1.2 Barnehagen om seksuelle overgrep og vold mot barn.....	27
4.1.3 Samling og samtale	27
4.1.4 Ansvar et må opp i systemnivå	28
4.1.5 utfordringer og mangler	28
4.1.6 utfordringer med tverrfaglig samarbeid.....	29
4.2 BARNEVERNET	29
4.2.1 Det tverrfaglige samarbeidet med barnehagen.....	29
4.2.2 Rutiner for oppfølging av bekymringsmelding.....	30
4.2.3 Samtale med barn	31
4.2.4 Foreldresamarbeid.....	32
4.2.5 Mangel på kunnskap	32
5.0 ANALYSE AV EMPIRI OG DRØFTING AV FUNN	33
5.1 KOMPETANSE SOM KJERNERESSURS	33
5.2 SAMTALER MED BARN.....	36
5.3 UTFORDRING MED TVERRFAGLIG SAMARBEID.....	38
5.4 FORELDRESAMARBEID	39
6.0 Avslutning	41
7.0 Litteraturliste.....	43
8.0 VEDLEGG	46
Vedlegg 1 Informasjonsskriv – Barnehagen.....	46
Vedlegg 2 informasjonsskriv – Barnevernet.....	49
Vedlegg 3 Samtykkeerklæring – Barnehagen	52
Vedlegg 4 Samtykkeerklæring – Barnevernet.....	53
Vedlegg 5 Intervjuguide til barnehagen.....	54
Vedlegg 6- Intervjuguide til barnevernet.....	55

FORORD

I arbeidet med denne bacheloroppgaven har møtt mennesker som viser et stort engasjement og vil gjøre alt i deres makt for å heve fokuset rundt viktigheten av avdekkingen av vold og seksuelle overgrep, men også mennesker som er usikker i sin rolle. Vi tre som skriver bacheloroppgaven har alle hatt et stort engasjement for tema seksuelle overgrep og vold, og ønsket dermed å fordype oss i dette tema.

Med et fokus i faget ledelse, samarbeid og utvikling ønsker vi å belyse hvorfor barnehagen er blant de som melder minst i fra til barnevernet. Vårt fokus er på hvordan en kan utvikle et bedre tverrfaglig samarbeid mellom barnehagen og barnevernet for å ivareta barnets beste i situasjoner der det er mistanke om seksuelle overgrep eller vold. Når vi valgte å ta utgangspunkt i ledelse, samarbeid og utvikling var det på grunn av at vi ønsker å belyse hvor viktig et tverrfaglig samarbeid er når det kommer til meldinger av saker og hendelser. Vi ønsker å komme ut å bli en profesjonell barnehagelærer som sitter med den rette kunnskapen, å forstå viktigheten av et godt tverrfaglig samarbeid.

I prosessen har vi lest om ulike overgrepshendelser, faglitteratur og snakket med fagfolk om deres erfaringer og kunnskap rundt tema seksuelle overgrep og vold. En av grunnene for at vi valgte tema seksuelle overgrep og vold var fordi vi snart skal ut i arbeid og føler oss ikke rustet nok i arbeidet om tema, og fordi seksuelle overgrep og vold mot barn er både et samfunnsproblem men også et globalt problem. Disse bekymringene og følelsen bygget grunnlaget for oppgaven vår. Når vi valgte å skrive om dette tema visste vi at det kom til å være tungt å bære og fordype seg i, men vi ser hvordan dette kan styrke oss i arbeidet senere i livet. Dette fordi vi ser nødvendigheten og viktigheten med denne type kunnskap i arbeidet og relasjonen med barn, og hvordan barnehagen gjennom økt tverrfaglig samarbeid med barnevernet kan styrke sin handlingskompetanse og trygghet når vi skal sende bekymringsmelding til barnevernet ved mistanke om seksuelle overgrep og vold.

Tusen takk til vår veileder Elisabeth Bakke som har vært en god støtte og hjelp under hele prosessen med å skrive bacheloroppgaven vår. Vi vil også takke alle informantene som ville stille opp og som har vist et stort engasjement for dette viktige temaet. Vi må si at det finnes mange utrolig dyktige og kompetente fagfolk der som har gitt oss gode samtaler og informasjon som har styrket oppgaven vår. Vi vil til slutt takke familie med relevant utdanning som har gitt oss gode refleksjoner, samtaler og motivasjon.

ABSTRACT

In the process of writing our bachelor thesis we have met people who show great commitment and will do everything in their power to raise the focus around the importance of uncovering violence and sexual abuse, but also people who are insecure in their role. Us three who wrote the bachelor thesis have all had a great commitment to the topic of sexual abuse and violence, and thus wanted to immerse ourselves in this topic.

With a focus in the subject of leadership, collaboration and development, we want to elucidate why the kindergarten is among those who report least to child welfare. Our focus is on how to develop a better interdisciplinary collaboration between the kindergarten and the child welfare service to safeguard the best interests of the child in situations where sexual abuse or violence is suspected. When we chose to take the lead in leadership, collaboration and development, it was because we wanted to shed light on the importance of interdisciplinary collaboration when it comes to issues and events. We want to come out as a professional kindergarten teacher who has the right knowledge and knows the importance of a good interdisciplinary collaboration.

In the process, we read about various abusive incidents, professional literature and talked to professionals about their experiences and knowledge about the topic of sexual abuse and violence. One of the reasons we chose the theme of sexual abuse and violence was because we are soon going to start working and do not feel sufficiently trained in working on the theme, and because sexual abuse and violence against children is both a societal problem but also a global problem. These concerns and feelings built the foundation for our mission. When we chose to write about this topic, we knew it would be difficult to carry and delve into, but we see how this can strengthen us in the work later in life. This is because we see the necessity and importance of this type of knowledge in work and relationship with children, and how the kindergarten through increased interdisciplinary cooperation with the child welfare service can strengthen its competence and security when sending a message of concern to the child welfare service on suspicion of sexual abuse and violence.

Many thanks to our supervisor Elisabeth Bakke who has been a great support and help throughout the process of writing our bachelor thesis. We would also like to thank all the informants who has shown a great commitment to this important topic. We must say that there are many incredibly talented and competent professionals there who have given us good conversations and information that have strengthened our mission. Finally, we would like to thank our family for relevant education that has given us good reflections, conversations and motivation.

1.0 INNLEDNING

Ifølge verdens helseorganisasjon (WHO) kan vi være enige med at seksuelle overgrep er et globalt problem som er veldokumentert, og defineres som et folkehelseproblem (Søftestad og Andersen, 2014, s.27). Ifølge en fakta oversikt fra WHO, 2016 ble det rapportert 1 av 5 jenter, og 1 av 13 gutter som har opplevd seksuelle overgrep i løpet av barndommen. Men på en verdensbasis er omfangstallet rundt 12%. I norsk sammenheng er omfanget veldokumentert. Resultatet viser at 1 av 5 jenter, og 1 av 10 gutter har opplevd seksuelle overgrep (Søftestad, 2018, s.26). Dette er urovekkende høye tall selv om en vet at en mørk prosentdel ikke er medregnet. Av de 15,5% av meldingene som blir meldt til barnevernet om bekymring rundt fysisk mishandling utgjør bare 4% av meldingene seksuelle overgrep (Bufdir, 2015)

NOU rapporten svikt og svik (2017) viser til at det forekommer svikt i det tverrfaglige samarbeidet og at dette går på bekostning av barna. Rundt i ulike kommuner finnes det mange gode eksempler på hvordan vi skal få til et godt tverrfaglig samarbeid. En del kommuner har samlokalisert helsestasjonen, åpen barnehage og PPT tjenesten. Mange kommuner har også etablert tverrfaglige team, samarbeidsteam og kompetanseteam. Men det er fortsatt mange utfordringer som er knyttet til samarbeid og samordning. Dette kan blant annet handle om lite kunnskap om hverandre, ulike profesjonskulturer, uenighet i mål, urealistiske forventninger og utfordring i å dele informasjonen på tvers.

Med dette til etterfølger vår problemstilling

«Hvilke faktorer kan belyse at barnehagene er blant de som melder minst ifra til barnevernet ved mistanke om seksuelle overgrep og vold»

Gjennom den nære og daglige kontakten med barna i barnehagen står vi som barnehagelærer i en sentral posisjon i å kunne observere og fange opp signal og tegn om et barn kan, eller blir utsatt for seksuelle overgrep og vold. Som barnehagelærer skal man kjenne til opplysningsplikten i barnehageloven § 22. (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.11) Med denne oppgaven ønsker vi å få mer informasjon på hvilke faktorer som kan belyse at barnehagene er blant de som melder minst ifra til barnevernet ved mistanke om seksuelle overgrep og vold. Oppgaven bygger på viktigheten om at en som barnehagelærer bør ha mer kunnskap. Kunnskapsnivået i de aller fleste barnehager i Norge om vold og seksuelle overgrep er under

lavmål, nesten som ikke eksisterende. Dette fører til at for mange barn blir utsatt for vold og seksuelle overgrep når det kunne vært avdekket (Nordahl, 2019).

2.0 TEORIDEL

2.1 SEKSUELLE OVERGREP

2.1.1 Hva er seksuelle overgrep?

Seksuelle overgrep er noe som utfordrer både oss barnehagelærere og privatpersoner. Det dreier seg om mennesker som blir krenket seksuelt, psykisk og fysisk. Dette kan skje enten av en eller flere personer som besitter muligheten for å skade en annen for egen tilfredsstillelse og behov for makt. Handlingene er noe overgriperen er pålagt ansvaret for, uavhengig av barnets reaksjoner, handling eller oppførsel (Søftestad, 2018, s. 14).

Begrepet *overgrep* dekker alle former for krenkelse og kriminell seksuell aktivitet. Grunnen til en bruker begrepet overgrep er fordi de fleste barn ikke opplever vold knyttet til de seksuelle overgrepene. Overgriperen benytter metoder for å involvere barnet i sex med nærhet og omsorg. Av den grunn oppfatter barnet det seksuelle overgrepet som gode, blandet sammen med følelser som smerte og redsel (Søftestad, Andersen, 2014, s. 25)

Som barnehagelærer er det viktig at vi vet det skjer, og at vi er bevisst på hva det faktisk er. Søftestad (2008, s. 54) beskriver at seksuelle overgrep er at en voksen eller ungdom ønsker at et barn skal tilfredsstille de seksuelle behovene de har. Altså skjer dette ut fra overgriperens behov, og på bekostning av barnets behov. På grunn av dette blir barnet introdusert til en voksens seksualitet, noe de ikke er modne for. Det seksuelle overgrepet kan innebære handlinger som er reell fare og fysiske skader. Eksempel på dette kan være kvelning ved oralsex, eller sprekker i vagina eller anal.

Det seksuelle overgrepet kan skje uavhengig av avhengighetsforhold. Om overgriperen er et familiemedlem benevnes det som incest. Disse reglene gjelder for barn, stebarn, fosterbarn, pleiebarn og barn under 18 år som står under den voksnes omsorg og myndighet. Seksuelle overgrep omfatter også andre typer relasjoner, for eksempel har vi flere saker i Norge hvor trenere utnytter barn seksuelt (Søftestad & Andersen, 2014, s. 25).

2.1.2 Tiltaksplan fra regjeringen – «En god barndom varer livet ut».

Vold og overgrep mot barn er brudd på menneskerettighetene, og ifølge Verdens helseorganisasjon (WHO) defineres seksuelle overgrep som et folkehelseproblem. I 2014 la regjeringen frem Tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014-2017). Denne heter «*En god barndom varer livet ut*» og inneholder 43 prioriterte tiltak for å bekjempe overgrep mot barn og ungdom. Denne tiltaksplanen skal forhindre og forebygge vold og seksuelle overgrep, og sørge for at barn og ungdom som utsettes for vold og seksuelle overgrep sikres tidlig og riktig hjelp (Regjeringen, 2019).

2.1.3 Statistikk om seksuelle overgrep

Ifølge statistikken viser det til at jenter før fylte 13 år er mer enn dobbelt så utsett for uønsket seksuelle kontakt og beføling enn gutter, der overgriperen er minst 5 år eldre. Resultater viser at gutter utgjør 4%, mens jentene er hele 10%. Uønsket seksuelle kontakt omfatter ulike typer overgrep som forskeren beskriver som krenkelse, seksuelle trakassering og seksuell vold.

I løpet av barndomstiden vil mange, spesielt jenter oppleve en form for uønsket seksuelle overgrep. Hendelsene kan være preget av tvang og maktbruk (Bufdir, 2017).

2.2 VOLD

2.2.1 Fysisk og Psykisk vold

Vi skiller mellom to forskjellige typer vold; fysisk og psykisk vold. Fysisk vold er når en voksen utsetter et barn for kroppslige skader, smerter, sykdom eller fremkaller maktesløshet overfor barnet. For eksempel kan den voksne sparke, slå, klype, forgifte og brenne barnet og det kan skje med eller uten våpen og redskaper (Øverlien, 2012, s. 22)

Psykisk vold er vold mot barn som innebærer at den voksne konsekvent over lenger tid behandler barnet på en bevisst nedverdiggende måte gjennom atferd eller omtale og/eller forårsaker annen følelsesmessig lidelse for barnet. Dette kan for eksempel være at den voksne trakasserer barnet, at barnet blir hånet, isolert og fornedret (Øverlien, 2012, s. 22).

2.2.2 Å definere barn som opplever vold i hjemmet

Barn er både høyt å lavt, og i barnets aktive hverdag er det vanskelig å se forskjell på naturlig påførte skader som kommer fra lek, og resultater av foreldrenes mishandling. De fleste barn faller og slår seg, for eksempel om barnet lærer seg å reise seg og gå vil ofte være dekket i

blåmerker og oppskrapet på grunn av fall og kollisjoner. Barn er forskjellige, og barn som er impulsive, spenningssøkende og hyperaktive skader seg oftere enn barn som er forsiktige av natur (Kvello, 2010, s. 292).

Typiske steder barn skader seg i lek er ofte i panne, kinn, bakhode og albuer. Sjeldent skader barn seg på bløte kroppsdelene, og om vi ser slike skader bør vi undersøke mer nøye.

Symmetriske skader på plasser som ryggen, brystkassen og begge overarmene skal vi også være mer oppmerksomme på, da slike skader sjeldent er naturlig påførte skader. Under to års alderen påføres ofte mishandlingen ofte mot øyne, hode, nese, ører og munn. Deretter rettes mishandlingen mot overkropp, da ofte halsen, rumpe, ryggplate og armer (Kvello, 2010, s. 293).

2.3 FRA MISTANKE TIL AVDEKKING

2.3.1 Den dårlige magefølelsen

Som barnehagelærer er du tett på barna i barnehagen, i store deler av dagen. I løpet av denne tiden kan det oppstå mistanke og/eller bekymring for et eller flere barn. Denne uroen og bekymringen for barnet oppstår som oftest på grunn av konkrete hendelser som for eksempel at barnet kommer ustelt til barnehagen, det går rykter i lokalmiljøet, barnet forteller at en venn har betrodd seg til overgrep, eller at et barn er ukonsentrert, deprimert og uten venner i barnehagen (Søftestad, 2018, s.112). Denne bekymringen forklares ofte som en dårlig magefølelse, uten at det helt blir satt fingeren på hva som faktisk er galt. Den dårlige magefølelsen kan for eksempel komme fra hendelser som uttalelser fra barn, eller observasjoner av møter mellom barn og foreldre. En viktig ting å huske på i slike situasjoner er at ingen mistanke er for liten, den minste bekymring må utforskes (Søftestad, 2018, s. 113).

Barn som for eksempel har opplevd overgrep kan vise signalene sine på forskjellige måter, og disse signalene kan for eksempel komme i form av utsagn, eller ved ulik type oppførsel og reaksjoner. I forhold til seksuelle overgrep er «Trafikklyset – seksualitet hos barn og ungdom» fra helsedirektoratet et godt hjelpemiddel å følge. Her blir tatt for seg ulik oppførsel som er normalt og unormalt og blir karakterisert i rødt, gul og grønt atferd hos ulike aldersgrupper.

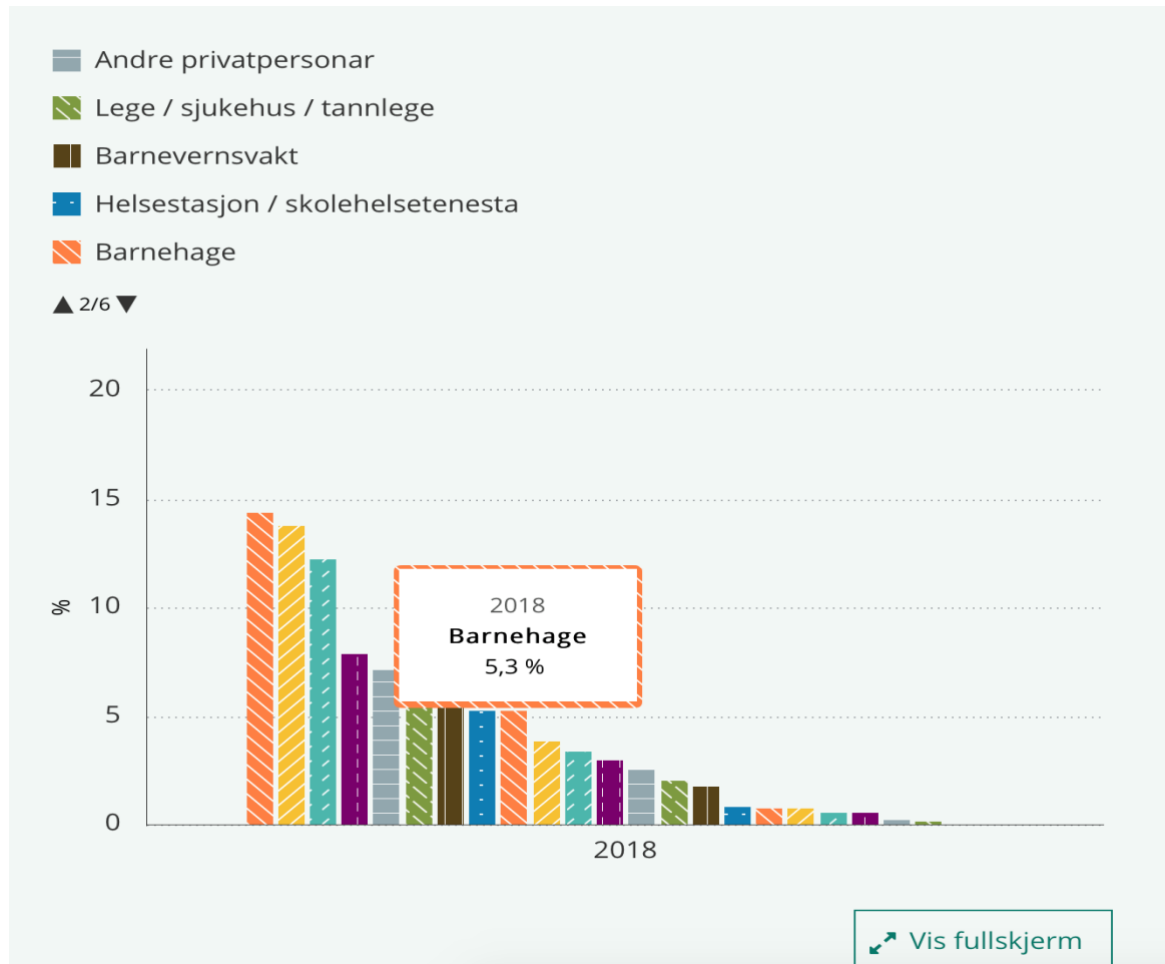
Alle mennesker, privatpersoner og fagfolk har et ansvar for å bidra til at vold og seksuelle overgrep blir avdekket. Alle virksomheter som arbeider med barn har i tillegg en lovbestemt plikt til å bidra til avdekkingen (Søftestad, 2018, s. 140). Metoden for avdekking fokuserer i stor grad på ulike forhold som hindrer barnet i å dele sin fortelling og erfaring. En god relasjon mellom voksen og barn og den voksnes evne til en god dialog kreves for at barnet forteller sin hemmelighet. Barn som blir utsatt for overgrep forteller sjeldent om sine erfaringer som barn, og årsaken til dette er skam, skyld og redsel eller tanken for å ikke bli trodd (Søftestad, 2008, s. 30)

Smerteuttrykk er en av hovedtypene av avdekkingsforløpet i praksis, symptomer og signaler fra det utsatte barnet er det andre. Avdekking kan skje på grunn av andres initiativ, dette vil si uten at det utsatte barnet selv tar initiativet bevisst. Her kan for eksempel de voksne reagere på det utsatte barnets seksuelle atferd, upassende språk, uvanlige oppførsel og/eller fysiske skader. Avdekkingen kan også skje ved målbevisst avdekking, noe som vil si når barnet selv bestemmer seg for å fortelle om overgrepene (Søftestad, 2018, s. 136-137)

2.4 STATISTIKK

I hverdagen til et barnehagebarn, tilbringer de ansatte store deler av dagen sammen med barna. Her snakker vi gjerne opp i 7-9 timer til dagen, avhengig av levering og henting. Ifølge statistikk fra Bufdir sine sider, utgir barnehager i Norge 5,3% av de som melder i fra til barnevernet i 2018 (Bufdir, 2015).

(Bufdir, 2015)

Tabellen over viser at det er barneverntjenesten som melder mest ifra. Politi, skole, foreldre, lege/tannlege, helsestasjon og andre privatpersoner er melderne som melder mer i fra enn barnehager (Bufdir, 2015). I følge SSD (Statistisk Sentralbyrå) har barnehagens bekymringsmeldinger sunket med 100 meldinger fra 2017 til 2018 (Statistisk sentralbyrå, 2019).

Selv om barnehager er blant de som melder minst i fra til barnevernet, dreier barnehagens bekymring seg ofte om vold eller mishandling. I følge Bufdir (2015) dreier til sammen 36% av alle årsakene som oppgis i meldingene seg om vold eller fysisk mishandling av barnet. Videre forklares det at det også er en høyere andel av meldingene fra barnehagene til barnevernet som dreier seg om mistanke for at barnet blir utsatt for seksuelle overgrep enn resten av melderne til barnevernet (Bufdir, 2015). Likevel er det stor forskjell på prosentpoeng i forhold til melding om bekymring for fysisk mishandling og bekymring for seksuelle overgrep. Bekymring for at barnet blir utsatt for fysisk mishandling utgjør 15,5% av meldingene til barnevernet, men melding om bekymring for at et barn blir utsatt for seksuelle overgrep utgjør 4% av meldingene til barnevernet (Bufdir, 2015).

2.5 LOVER OG VEDTEKTER

I barnehagen er det regler og lover du er nødt til å forholde deg til. Dette er lover som bygger på taushetsplikt, opplysningsplikt og meldeplikt. Disse lovene blir også tatt opp i rammeplanen, og det er lover du som barnehagelærer er nødt til å gjøre deg kjent med slik at du er klar over dine juridiske plikter.

2.5.1 §20 Taushetsplikt, §13 (taushetsplikt)

Offentlige ansatte og fagfolk er forpliktet etter egen virksomhet, lovverk og forvaltningsloven til å overholde taushetsplikten jf. Barnehageloven §22 (2018), forvaltningsloven §13 (1982). Taushetsplikten skal hindre at andre får tilgang til eller kjennskap til personlige forhold. For ansatte i barnehagen vil det innebære blant annet sensitiv informasjon om enkelt barn, familie og personopplysninger. Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende er sluttet i arbeid, og vedkommende kan ikke utnytte opplysninger i egen virksomhet eller i arbeidet for andre.

2.5.2 § 22. Opplysningsplikten til Barnevernet

Opplysningsplikten står lovfestet i barnevernloven §4-6 (2018), og for barnehageansatte i barnehageloven §22 (2018). Opplysningsplikten innebærer at ved bekymring, grunn eller mistanke om at et barn blir eller vil bli mishandlet, overgrepet eller utsatt for alvorlig omsorgssvikt, skal det meldes i fra bekymring til barnevernstjenesten og/eller politi. Opplysningsplikten innebærer at taushetsbelagt opplysninger skal videreføres ved melding. Dette spiller på hvilken alvorlighetsgrad bekymringen innebærer.

2.5.3 § 196 Plikt til å avverge

Dersom du på et tidspunkt med høy sannsynlighet eller sikkerhet vet at en straffbar handling har skjedd eller vil skje er du forpliktet jf. Straffeloven §196 (2008) til å avverge situasjonen. Avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt.

2.5.4 Barnehagens styringsdokument

Vi blir også gjort oppmerksom på våre oppgaver i rammeplanen for barnehagen. Her står det; «Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages. Personalet skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet, jf. barnehageloven § 22» (Kunnskapsdepartementet, 2017)

2.6 DET TVERRFAGLIGE SAMARBEIDET

Når vi snakker om tverrfaglig samarbeid, mener vi det samarbeidet mellom forskjellige yrkesgrupper. Målet er selvfølgelig å nå et felles mål, og de forskjellige yrkesgruppene med sine ulike fagkompetanser, kunnskap og ferdighet kan sammen bidra til å nettopp nå dette målet (Søftestad, 2018, s. 222).

I barnehagehverdagen har vi som barnehagelærere ulike aktører vi er nødt til å forholde oss til. Enten det er foreldre, kollegaer eller kommune. I rammeplanen for barnehager (2017, s.16) finner vi at barnehagens ansvar for tverrfaglig samarbeid skal være en del av det arbeidet som utøves;

” Styreren skal sikre at barnehagen har innarbeidet rutiner for samarbeid med relevante institusjoner, slik som skole, helsestasjon, den pedagog-psykologiske tjenesten og barnevernet.”

For å styrke kvaliteten på det tverrfaglige samarbeidet er det viktig med høy kompetanse innad i hver av etatene. Her er hver etat selv ansvarlig for å ha den kompetansen som forventes og som er nødvendig (Søftestad, 2018, s.235).

I rapporten NOU 2017:12 Svikt og svik ser vi en gjennomgang av ulike saker som handler om barn som har blitt utsatt for seksuelle overgrep, vold og omsorgssvikt. Rapporten viser til flere

eksempler på at det er en svikt i det tverrfaglige samarbeidet, noe som går på bekostning av barna. Som et relevant tema for denne bacheloroppgaven tas det også opp at terskelen for å melde i fra ved mistanke eller bekymring er altfor høy. Dette bygges på mangelen på kunnskap og følelsen av usikkerhet, manglende tid og ressurser (s. 55-56).

2.6.1 Ledelse

Styrer og pedagogisk leder har sammen det formelle ansvaret i barnehagen, og de har ansvar for å lede og veilede slik at medarbeidere arbeider i samsvar med forventningene og kravene som stilles i lov om barnehager (barnehageloven) og i rammeplanen for barnehager (Eik, Steinnes & Ødegård, 2018, s. 78). De må lede og veilede slik at alle som arbeider i barnehagen, får en felles oppfatning av hvilke krav og forventinger som stilles til barnehagen som profesjonell institusjon. Ledelse arbeidet vil bestå av utfordringer som er vanskelig å forutse, og ledere må takle uforutsigbarhet og usikkerhet (Eik, Steinnes & Ødegård, 2018, s. 78).

Personalet i barnehagen består av personer med ulik erfaring og med ulik formell kompetanse. Medarbeiderne til barnehagelæreren kan være unge med liten erfaring, eller de kan være voksne med lang og god erfaring. Dette mangfoldet av kompetanser kan ses på som en styrke, men det krever at pedagogisk leder er i stand til å ta i bruk den mangfoldige kompetansen (Eik, Steinnes & Ødegård, 2018, s. 78). Ulikhetene og mangfoldet kan åpne opp for nye spørsmål, dette er spørsmål som kan utfordre og gi nye perspektiver. Det å være åpen for nye perspektiver vil kunne føre til utvidet forståelse, noe som kan gi nye handlingsalternativer, og som igjen kan føre til utvikling og forbedring (Eik, Steinnes & Ødegård, 2018, s. 78). Ulik kompetanse kan også være en utfordring, fordi det kan være ett ulikt syn på barns behov for omsorg og på hvordan lek, læring og danning skal få plass i barnehagen. Pedagogiske ledere har derfor et ansvar for at det arbeides i tråd med mandatet slik det er formulert i lov om barnehagen og rammeplanen. De pedagogiske lederne vil være ansvarlig for medarbeiderne sine utførelser av arbeid, da de har opplæringsplikt (Eik, Steinnes & Ødegård, 2018, s. 78).

2.6.2 Kommunikasjons og tverrfaglig samarbeids

BTI (bedre tverrfaglig innsats) er en modell for samhandling rundt tjenester som møter foreldre, barn, unge og gravide som det er knyttet bekymring eller undring rundt (Helsedirektoratet, 2019). Meningen med BTI-modellen er å kunne kvalitetssikre helheten og koordinere innsatsen uten at det oppstår brudd i oppfølgingen (Helsedirektoratet, 2019). BTI

har som hensikt å bidra til tidlig innsats, samordning og medvirkning. Modellen gir en oversikt over hva en skal gjøre, og hva som er handlingsplanen. Modellen skal også bidra til å rette opp i svikt i samhandlingen som kan oppstå mellom de forskjellige tjenestene (Helsedirektoratet, 2019).

2.6.3 Konsultasjonsteam

Tverrfaglig konsultasjonsteam er et team som er tverrfaglig og tverrfaglig sammensatt, og som har i oppgave å yte veiledning, råd og konsultasjon til offentlige tjenester og privatpersoner som har bekymringer for overgrep mot barn. Fagfolk har mulighet til å kontakte teamet når de er bekymret for om et barn kan være utsatt for overgrep. De trenger ikke å ha en sikker kilde for å kontakte teamet (RVTS, 2018).

I konsultasjonsteamet sitter erfarne fagpersoner fra:

Statens barnehus, barneverntjenesten, politiet, krisesenter, helsestasjon, tannhelse, familievernkantor og barnemedisin/sosialpediatri (Statens barnehus, uå).

2.7 FORELDRESAMARBEID

Foreldre er i de aller fleste tilfeller de viktigste personene i et barns liv, og foreldre er også den viktigste samarbeidspartneren for barnehagen. Nå til dags går de aller fleste barn i barnehagen, og dette gjør at foreldresamarbeidet er viktigere enn noen gang. Barnehagen må derfor være i stand til å forholde seg til en god del forskjellige barn og foreldre (Glaser, 2013, s. 9). Hvis man skal kunne oppnå et godt samarbeid mellom barnehagen og foreldre, er det viktig at du som pedagog er i imøtekommende, har en god oppstarts samtale og viser interesse for barnet og familien. For eksempel å alltid si god morgen og ønske dem velkommen i garderoben til både barnet og foreldrene, og å være der i hentesituasjonen for å fortelle kort om dagen til barnet, noe som foreldre setter pris på. Skal man lykkes med barnet i barnehagen, er det viktig at man lykkes med barnets foreldre. For å kunne gjøre det forutsetter det at man har utviklet holdninger, forståelse og respekt for at foreldre er forskjellige, og at vi ser på dem som ressurspersoner for barna sine (Glaser, 2013, s. 15). Vi som pedagoger skal legge til rette for gode og åpne dialoger sammen med foreldrene, og vi skal ta hensyn til foreldrenes synspunkter og meninger. Vi skal legge til rette for medvirkning og medbestemmelse blant foreldre, at alle skal bli sett og hørt, og at ingen føler seg oversett eller

undervurdert. Rammeplanen for barnehagen fremstiller barnehagens samfunnsmandat og understreker spesielt at samarbeidet med barnas hjem skal ligge til grunn for virksomheten (Glaser, 2013, s. 21).

Et godt foreldresamarbeid skal kunne styrke de voksne, kjenner vi hverandre bedre vil det være med på å gi en trygghet og støtte. Klarer vi å oppnå en trygg ramme for foreldrene vil det være med på å forebygge usikkerhet og angst. Dette vil til slutt medføre at det blir enklere for foreldrene å søke kontakt, og kanskje ta opp uenigheter eller vanskelige tema. Noe som er et godt utgangspunkt for de usikre foreldrene. De usikre foreldrene kan nok føle på det at det er vanskelig å stille spørsmål, fordi de kanskje føler at de ikke er ”flinke” nok eller har like mye kunnskap som en profesjonell omsorgsgiver. Dette har nok mye å gjøre med at de opplever pedagogene som forbilder eller ideologiske apparater (Glaser, 2013, s. 25). Her er det derfor viktig at vi som pedagoger støtter opp og ikke blir for autoritære. Vi må få frem at vi kun vil det beste for barnet, og at vi ikke er her for å ta over foreldrerollen. Vi jobber hver dag for at barna i barnehagen skal ha det bra, og dette er et budskap vi må få frem til foreldrene.

Vi skal hjelpe og veilede foreldrene i riktig retning, og vise at vi bryr oss om foreldrene til barna i barnehagen. God veiledning fra oss som pedagoger er nok et nøkkelbegrep for et godt samarbeid. Veiledningsrelasjonen medfører nærhet mellom mennesker, der både veileder og veisøker deler sine tanker, opplevelser og følelser (Carson & Birkeland, 2017, s. 41).

Hensikten med veiledning for foreldrene blir å skape en trygg ramme slik at foreldrene kan åpne seg opp om ting som skjer i hjemmet, både gode og dårlige ting. Det finnes en god del forskjellige måter å bygge opp et godt samarbeid på. Skaper vi en god relasjon til foreldrene på måten som er beskrevet over, er sannsynligheten større for at de deler vanskelige eller ubehagelige ting som skjer i hjemmet. Noe som er viktig informasjon for oss å vite om.

2.8 SAMTALER MED BARN

Barn har forskjellige måter å vise sine signaler på til de voksne som er i nærheten, for å vise hvordan barnet har det. En barnehagelærer er gjerne sensitiv for de signalene barnet sender, og kan da møte barnet på en klok måte for å få til en god samtale (Nordhaug, 2018, s.93).

Barn har større vanskeligheter med å huske en hendelse tilbake i tid enn voksne, og vil derfor bruke lenger tid enn de voksne på å huske hva som har skjedd. Minnene kan aktiveres når noe skjer som ligner på en hendelse. I ulike hendelser som minner barnet om noe som har skjedd før, vil barnet ofte komme med ulike utsagn. En barnehagelærer kan ta tak i disse utsagnene og spør på en måte som gjør at barnet vil fortelle, altså en impulsiv samtale (Nordhaug, 2018, s.94). De minste barna vil avdekke sammenhengen uten å vite at de gjør det. Det er først når de blir eldre at de forstår hva de kan si, og hva som vil skje hvis de forteller. Derfor er det viktig at atferd er kommunikasjon som må tolkes i samspill med barnet (Nordhaug, 2018, s.95). En impulsiv samtale oppstår på grunn av atferd eller utsagn, og barnehagelæreren får mulighet til å spør mens barnet har minnet i tankene. Dilemmaet her er de andre barna til stede, og da finnes det metodiske grep som kan flytte en slik samtale til planlagt samtale i ettertid (Nordhaug, 2018, s.95).

En planlagt samtale bygger på at den voksne ønsker å ha en samtale med barnet om noe, og har mulighet til å forberede seg på forhånd. Grunner til samtalen kan være hvis den voksne er bekymret for barnet av en grunn og er ofte en konsekvens av en impulsiv samtale som blir utsatt (Nordhaug, 2018, s.96). La oss si barnet kommer med et utsagn, og du som voksen til stede ser at barna rundt er involverte i situasjonen til at du kan ta den samtalen der og da. Da får du tid til å be om råd til hvordan du kan ta denne samtalen med barnet i ettertid av utsagnet. Målet er at barnet kan fortelle fritt uten at vi som voksne kommer inn i ja- og nei-spørsmål eller at spørsmålene blir for ledende (Nordhaug, 2018, s.96).

3.0 METODE

For å finne ut hva vi ønsket av de empiriske undersøkelser, og et funn rundt problemstillingen vår er valg av metode grunnleggende. Metoden forteller oss hvordan vi bør gå til verks for å fremskaffe kunnskap. Sosiologen Villhelm Aubert (1985) formulere at en metode er en type fremgangsmåte, et middel for å løse problemer å komme frem til ny kunnskap. Hvert enkelt middel som tjener dette formålet anses som en metode (Dalland, 2012, s. 111). Begrunnelsen for å velge en bestemt metode er at vi mener det vil gi oss god data som belyser spørsmålene våre. Dermed for å få en grundigere forståelse og innsikt av hvorfor ikke barnehagene melder mer inn til barnevernet ble det naturlig for oss å velge kvalitativt forskningsintervju som vår datainnsamlingsmetode.

3.1 KVALITATIVT FORSKNINGSINTERVJU

De kvalitative metodene tar sikte på å fange opp mening og opplevelse som ikke lar seg tallfeste eller måle. Ved bruk av kvalitativ metode får en bedre forståelse av det samfunnet vi lever i, og hvordan enkeltmenneske, grupper og insinuasjoner handler om. (Dalland, 2012, s. 112). Videre skriver Dalland (2012, s.153) at formålet med det kvalitative forskningsintervjuet er å få tak i intervjupersonenes egen beskrivelse av situasjonen i form av tanker, erfaringer og følelser. Vi ønsker at intervjuet skulle bære preg av at informantene kunne snakke noenlunde fritt, men i hold rundt tema slik at vi kunne få svar rundt det problemstillingen belyste, og det intervjuguiden inneholdt.

3.2 INTERVJUGUIDE

Formålet med intervjuguiden er at den skal lede deg gjennom intervjuet. Det er samtaleformen, det å skape kunnskap gjennom intervjuprosessen. Her må den som intervjuer sørge for at spørsmål ikke blir listet opp. Spørsmålene skal utvikles i samtalen og følger av de svarene informanten gir. Intervjuguiden skal være en hjelp for å komme innom alle temaene i intervjuet (Dalland, 2012, s. 167).

Når vi utarbeider intervjuguiden (vedlegg 3 og 4) reflektere vi over hvilke spørsmål som ville være hensiktsmessige å stille for å få best mulig svar for å belyse problemstillingen vår. Med at vi skulle intervju to ulike fagfelt måtte vi utarbeide to intervjuguider. Dermed ble begge intervjuguidene tilpasset den enkelte instansen, men med samme overordnet emne og åpne spørsmål som omhandlet vår problemstilling og tema. Under intervjuet fulgte vi ikke

intervjuguiden til alle tider, men det ble utviklet en naturlig flyt mellom informanten og oss. Da vi skulle stille åpne spørsmål som kunne risikere at tredjepersoner kunne bli nevnt valgte vi å bare bruke feltnotat under intervjuet. Dette for å sikre taushetsplikten.

3.3 VALG AV INFORMANTER

Når vi skulle velge ut informanter var det essensielt at informantene satt på den kunnskapen og erfaringen som var nødvendig for å besvare problemstillingen vår. Dermed gjorde vi et strategisk valg (Dalland, 2012, s.163). Når en utfører et kvalitativt intervju sikter en på å gå i dybden. Dermed har vi valgt å ikke intervjuet et stort antall informanter, men heller to, tre gode samtaler som kan gi oss mye bra empiri til oppgaven (Dalland, 2012, s.165).

Ettersom vi ønsket å se på hvorfor barnehager er blant de som melder minst i fra til barnevernet var det naturlig å få tak i informanter fra barnevern og barnehage. For å rekruttere ulike informanter sendte vi i første omgang en felles mail til pedagogiske ledere i ulike barnehager med informasjon om oppgaven vår, og om det var interesse for å delta. Når vi skulle kontakte barnevernet brukte vi familie for å skaffe oss en medarbeider som ville delta.

Når vi skulle velge representanter fra barnehagen ønsket vi å ha kontakt med pedagogisk ledere. Dette fordi vi ønsket direkte kontakt med informantene så det ikke skulle oppstå misforståelse, noe som kunne oppstå om vi snakket direkte med styrer og ikke pedagogiske ledere. Når vi hadde fått vekket interessen hos noen barnehage sende vi ut et informasjonsskriv samt samtykkeskjema som informantene måtte underskrive for å delta (vedlegg 2). I samtykkeskjema var det skrevet ulike kriterier for at informantene kunne delta.

3.3.1 Informantene fra barnehagen og barnevernet

Vi intervjuet to pedagogiske ledere for å få en bedre forståelse for hvordan de jobbet. Samtidig ville vi få frem deres erfaringer og tanker knyttet til det og samarbeider med barnevernet for å styrke arbeidet med seksuelle overgrep og vold. De to informantene vi intervjuet fra to forskjellige barnehager hadde begge barnehagelærer som grunnutdanning. Den første deltakeren (pedagog 1) hadde arbeidet i barnehagen i 18 år, og hadde videreutdanning innen veiledning. Den andre deltakeren (pedagog 2) hadde arbeidet i barnehagen i 8 år, og hadde ett år videreutdanning innen psykologi. Nå arbeider hun i en 100% stilling i barnehagen som fagpedagog med fokus på psykisk helse blant barn. Videre i

presentasjonen av data ønsker vi å kalle deltakerne for pedagog 1, og pedagog 2. Da blir det lettere å se hvilken pedagog vi presenterer, og hvor lang erfaring den sitter med i forhold til svar.

Vi intervjuet også en informant fra barnevernet for å høre hvilke tanker de hadde til det tverrfaglige samarbeidet med barnehagen, og hva de gjør for å styrke arbeidet med seksuelle overgrep og vold mot barn. Informanten fra barnevernet hadde grunnutdanning som sosionom med videreutdanning innen samtale med barn, vold i nære relasjonen og helselederutdanning. Informanten hadde arbeide i barnevernet i 19 år.

3.4 ETISKE VURDERINGER

Forskningsetikk er et område av etikken som har med planlegging, gjennomføring og rapportering av forskning. Det handler om å ivareta personvernet og sikre troverdigheten av forskningsresultatet (Dalland, 2012, s. 96) Dermed av etiske hensyn fikk informantene et informasjonsskriv sammen med samtykkeskjema (vedlegg 2) om informasjon om forskningens formål og hvem som fikk tilgang til informasjonen, hvor empirien ble brukt og hva det innebærer i å delta i forskningsprosjektet. Ved at informantene skrev under samtykkeskjema var det for å sikre informantenes integritet, og at dette prosjektet var helt frivillig å delta på. Om informanten ønsker å trekke sitt samtykke fra oppgaven var dette uten konsekvenser. Vi sørget også for at all informasjon ville bli anonymisert.

3.5 SENSITIVITET

Med tanke på at intervjuet vårt omhandler et sensitivt tema er det viktig at vi er bevisst på vår fremtoning av spørsmålene. Når vi snakker om et sensitivt tema kan det vekke reaksjoner hos informanten ved tidligere minner og erfaringer. Når vi var ute og intervjuet anerkjenner vi at dette er et sensitivt tema og tar det veldig seriøst. Noen av spørsmålene vi har laget er rettet opp mot informantens erfaringer, og der gjorde vi det klart at om informantene ikke ønsker å svare på disse spørsmålene er han eller hun ikke forpliktet til å gjøre det. Vi ønsker å bruke en form for feltnotat under intervjuene våre, på grunn av tema vi har valgt er sensitivt, og vi ønsker å opprettholde taushetsplikten og har derfor valgt å ikke ta lydopptak. I feltnotatet skriver vi ned hva informanten sier innenfor en bestemt tidsperiode.

3.6 STYRKER OG SVAKHETER MED DET METODISKE OPPLEGGET

Når man bruker kvalitative undersøkelser vil det oppstå feilmarginer man er nødt til å ta høyde for. Det ble sendt ut 17 mail til forskjellige barnehager på Vestlandet. Vi fikk svar på 6 stykker, en av barnehagene hadde svart at de var interessert, men sluttet å svare til slutt. Vi valgte derfor å bruke kjennskap til å skaffe oss sikre intervjuer. Dataene vi samlet inn var fra et mindretall, men vi har derfor hatt muligheten til å ha dybdeintervjuer hvor det ble mulig å gå dypere inn i tematikken, og få en bedre forståelse rundt problemstillingen. Vi valgte å sette av god tid til intervjuene, slik at vi kunne få så mye informasjon som mulig. Intervjuet med barnevernet varte 60 minutter og intervjuet med de pedagogiske lederne varte 40 til 50 minutter. En annen feilkilde som kan oppstå er kommunikasjonsprosessen. Spørsmål som ble stilt til informantene kan ha bli tolket feil, eller vi kan ha misforstått de svarene vi fikk av informantene. Intervjuene ble notert ned så nøye som mulig, men siden alle informantene våre hadde dialekt, kan ordbruk og misforståelser oppstå.

4.0 PRESENTASJON AV EMPIRI

Intervjuet ble utført med to representanter fra to ulike barnehager der begge var pedagoger med tilleggsutdanning, og en representant fra barnevernet. Vi presenterer det samlede empirien som er de mest relevante funnene til å besvare problemstillingen vår med et bedre tverrfaglig samarbeid mellom barnehage og barnevernet. Ut ifra informantenes svar deler vi inn i ulike kategorier. I og med at informantene kommer fra ulike fagfelt, ulike erfaring og forutsetning vil vi presentere først funn av empirien fra intervjuet med barnehagen, deretter intervjuet med barnevernet. Valg av rekkefølge var tilfeldig. Dette fordi det var rekkefølgen vi utførte intervjuene. Direkte svar fra informantene som ble notert ned, vil være markert i kursiv og med anførselstegn.

4.1 BARNEHAGE

4.1.1 Tverrfaglig samarbeid med barnevernet

Et godt tverrfaglig samarbeid er noe både pedagog 1 og pedagog 2 mener er viktig ved mistanke om seksuelle overgrep og vold. Vi stilte spørsmål om deltaker har meldt i fra til barnevernet under bekymring om seksuelle overgrep eller vold, her fikk vi som svar fra pedagog 2; «*Mange ganger*». Pedagog 1 har aldri meldt i fra om bekymring om seksuelle overgrep eller vold.

Deltakerne mente at å ha et godt samarbeid med barnevern, politi, helsestasjon og familievernkontor var en viktig faktor for å sikre å ivareta barnet. Pedagog 2 mener at om en har et godt samarbeid vil terskelen for å melde i fra om en bekymring reduseres, dette avslutter hun med og sier hun synes at barnevernets tilbud om en anonym telefonsamtale er positiv, om en er usikker på hva en skal gjøre.

I spørsmålet om hva informantene synes om samarbeidet mellom barnehage og barnevern, kommer det frem at det kunne blitt bedre. Pedagog 2 forteller at hun gjerne skulle visst hva som skjer med en sak strakt hun har meldt i fra. Hun sier hun ofte ikke hører noe mer, og etter lang tid er saken henlagt. Med dette sier pedagog 2 at barnevernet kan bli tydeligere.

4.1.2 Barnehagen om seksuelle overgrep og vold mot barn

Som et innledende spørsmål, stilte vi spørsmålet om hvilke rutiner barnehagen hadde for mistanke og avdekking om seksuelle overgrep og vold. Vi lurte på om deltakerne hadde vært i en slik situasjon før og hvordan de opplevde denne situasjonen. Pedagog 1 svarte at hun ikke har opplevd å ha bekymring om et barn blir utsatt for seksuelle overgrep. Pedagog 2 forklarte at bekymring hadde hun opplevd flere ganger. Hun hadde også meldt i fra til barnevernet flere ganger om akkurat dette.

Selv om pedagog 1 ikke selv hadde vært bekymret for om et barn hadde blitt utsatt for seksuelle overgrep og vold, forteller hun at de likevel har erfaring med dette på huset. Hun forklarer: *«I denne situasjonen reagerte vi på atferden til barnet. Dette førte til mye diskusjon blant ansatte. Det vi gjorde var å være mer bevisst på dette barnet, og det ble gjort en del observasjoner»*. Atferden de ansatte reagerte på her forklarer informant at var et barn som uten videre gikk bort til et barn og kysset dette barnet på tissen.

Pedagog 2 forteller at grunnen til hennes bekymring var da hun hadde yoga med et barn, hvor de hadde om ulike følelser. Informanten spurte barnet hvilke følelser det hadde når det var hjemme, og da pekte dette barnet på følelsen «redd». Videre forklarer informant at grunnen til at barnet hadde denne følelsen, var fordi mamma slo. Informanten la inn en bekymringsmelding til barnevernet, etter samtalen med barnet.

4.1.3 Samling og samtale

På spørsmålet om de har samtaler med barn om vanskelige tema, for eksempel i samling, fikk vi to helt ulike svar. Pedagog 1 forteller at de ikke har samling eller samtaler om vanskelige tema. Hun begrunner svaret sitt med at de relaterer dette til vanlig sosial kompetanse. Altså at de snakker om at gutter og jenter er forskjellige og om ulike følelser.

Pedagog 2 forteller at de snakker ofte om dette når hun driver med yoga. Da snakker de om at det finnes gode og vonde hemmeligheter, følelser barna har når de er hjemme og at det finnes slemme voksne. Pedagog 2 forteller at hun har sett stor positiv virkning av å ha slike samtaler med barn. Hun sier det har hjulpet mange barn til å bli flinkere å fortelle, og hun mener det belyser for foreldre at barna vet og forstår.

4.1.4 Ansvar et må opp i systemnivå

Informantene la stor vekt på viktigheten å få temaet opp på systemnivå. Dette for å skape et bedre kvalitetssikret arbeid. Informantene forteller at kommunen bør ta et større ansvar i arbeidet med kompetanseheving rundt tema seksuelle overgrep og vold og gjøre barnehageansatte klare over å aktivt utføre sin plikt. Her forteller pedagog 2 at alle har en meldeplikt. Når vi stilte spørsmålet om hvorfor barnehagene er blant de som melder minst i fra forklarte begge informantene at mangelen på kunnskap var for lav og at dette gikk på bekostning av barna.

Pedagog 2 forteller: *«Av og til føler jeg at jobben jeg utfører er nytteløst arbeid fordi systemet fungerer ikke optimalt.»*

4.1.5 utfordringer og mangler

Informantene nevnte at foreldresamarbeid og lite kunnskap var faktorer som spilte inn på hvorfor barnehagen var blant de som meldte minst i fra. De sitter med en frykt for å bli hatet og det at de ødelegger familier. Det ble også nevnt at de var redde for at mistanken de hadde ikke var god nok. Pedagog 2 forteller: *“Jeg tror det er mange som sitter med en dårlig magesfølelse men våger ikke, fordi bevisene ikke er bra nok.”*

For lite kunnskap rundt tema var også pedagogene enig i at var en av grunnene. Pedagog 1 sier: *“Det er et tabubelagt tema som gjør at det blir vanskelig å snakke om, vi har jo en plikt og kurs men vi kan det ikke godt nok”.*

Pedagog 1 snakket om det å være tøff nok til å faktisk sende en bekymringsmelding. Pedagog 2 fortalte også at det var lite kunnskap rundt tema blant personalet, og at det var flere som trakk seg bort fra slike situasjoner på grunn av redsel og uvitenhet. Pedagog 2 sier: *“Det er også alt for mange som trekker seg vekk fra situasjoner fordi de ikke tør. Vi har jo alle en meldeplikt men dessverre er det ikke alle som holder den tror jeg”.*

Det ble også nevnt at enkelte ikke brydde seg nok om tegn og signal hos barn, og at de kun var der for å være på jobb. Pedagog 2 uttaler: *“Selvsagt er det noen som brenner for slike saker og tema, og dermed er mer på det å observere og se etter tegn og signal, men også en stor andel av de er der bare for å være på jobb for så å gå hjem”.*

4.1.6 Utfordringer med tverrfaglig samarbeid

Pedagog 2 forteller at hun tror det er flere faktorer som spiller inn på hvorfor ikke samarbeidet fungerer optimalt. Det blir nevnt under intervjuet at temaet er fortsatt svært tabubelagt i samfunnet, og en er redd for å bli truet av foreldre og ønsker ikke å belyse tema for å påføre barnet eventuelt med skader. Informanten sier: *«Barna blir et offer for et samarbeid som ikke fungerer».*

4.1.7 Kunnskap for å melde og handle

I spørsmål om informantene mener at kompetansen blant barnehageansatte er tilstrekkelig, forteller pedagog 2 at hun ikke synes den er det. Hun påpeker viktigheten av barnehageansattes kompetanse: *«Barnehagelærerens kompetanse spiller en viktig rolle for barnas liv».*

Pedagog 1 og pedagog 2 var begge enige i at kompetanse er helt nødvendig for å kunne fatte en mistanke til å kunne avdekke for å handle. I intervjuene ble det sagt at informantene får tilbud om kurs og foredrag men at dette var helt frivillig, med dette kunne pedagogene velge om de vil heve kunnskapsnivået sitt. Pedagog 2 forteller: *«Vi får jo tilbud kurs men vi kan alle kurse oss opp og ned og i mente men det betyr ikke at vi klarer og praktisere det. Kursene er også frivillig, så om du ikke ser viktigheten av det så går du ikke.»*

4.2 BARNEVERNET

I intervju med barnevernet utarbeidet vi spørsmål som gikk mer på tanker og erfaringer. Vi ville høre hva barnevernet tenkte, og hvordan de opplevde de barnehageansatte, i forhold til kunnskap og den erfaringen de sitter med. I presentasjonen av data vil vi referere til informant, da det kun er blitt gjort ett intervju fra barnevernet.

4.2.1 Det tverrfaglige samarbeidet med barnehagen

I intervjuet ble det presentert spørsmål om det tverrfaglige samarbeidet mellom barnevern og barnehagen. Her ville vi se hvordan barnevernet fra deres side opplever dette samarbeidet. Informanten forteller at de har direkte samarbeid gjennom dialog og møter i tverrfaglige oppvekstteam. I det tverrfaglige oppvekstteamet sitter det representanter fra PPT,

barnevern, helsestasjon og barnehage. Samarbeidet mellom barnehagen og barnevernet forteller informant at varierer fra barnehage til barnehage, og sikkert også fra barnevern til barnevern. Hvor informanten jobber er de veldig opptatt av å ha en åpen dialog med barnehagene, slik at de føler de ikke står som spørsmålsteget fra saken blir meldt i fra om og i det videre løpet.

I forhold til når barnevernet får inn melding om bekymring er samarbeidet veldig tett. Informanten forteller: «*Vi prøver så godt vi kan å veilede de som melder om bekymring på hvordan de videre skal forholde seg til barnet og foreldre. Vi har et tett samarbeid med barnehagen i saker som omhandler vold eller seksuelle overgrep*». I forhold til når det blir meldt fra om bekymring for et barn, lager barnevernet en sikkerhetsplan. Her avtaler de med barnehagen at de er nødt til å gi beskjed om for eksempel hvis barnet ikke møter i barnehagen dagene etter det er blitt meldt om bekymring, og hvordan de skal snakke med barnet for å høre hvordan barnet har hatt det hjemme.

Avslutningsvis forklarer informant at det er viktig med et godt samarbeid mellom barnevernet og barnehagen for barnets beste. Er det snakk om akutt plassering vil barnevernet alltid henvende seg til barnehagen, hvert fall når det gjelder seksuelle overgrep og vold. Hun forteller at det er et parallelt løp med politiet i saker som handler om seksuelle overgrep og vold. Da er barnevernet veldig opptatt av at barna skal være hos noen som er nøytrale. Noe som for eksempel ikke familie.

4.2.2 Rutiner for oppfølging av bekymringsmelding

I spørsmål om barnevernet har ulike rutiner for oppfølging av bekymringsmeldinger som omhandler seksuelle overgrep og vold, forteller informant at de i 2011 fikk for første gang handlingsrutiner i forhold til seksuelle overgrep og vold. I kommunen deltaker er ansatt i, arbeider de med BTI-modellen (bedre tverrfaglig innsats) som er en samhandlingsmodell for å bli bedre på å ivareta barn, unge og deres foreldre. Dette forklarer deltaker at lager en ramme for tidlig og god innsats for å sikre en tidlig identifisering og forebygge utfordringer barn og unge har. I BTI-rutinene er det link til handlingsrutinene om seksuelle overgrep og vold – SOV.

I denne handlingsrutinen presenterer informant at det står mye om hvilke signaler du ser hos barnet og hvordan du skal tolke dem. Du finner også en sjekklister hvor du kan skrive ned ulike ting, som for eksempel hvem som var til stede eller hvordan barnets atferd var og i hvilken situasjon hendelsen skjedde.

Rutinene i SOV er utarbeidet av barnevernsjef og barnehagesjef, og bygger på hvem som har ansvar for hva. Informant forklarer at det er kommet frem til disse rutinene slik at det ikke skal være noe forvirring om hvem som har ansvar for hva, hva som skjer videre etter en har meldt i fra om bekymring. Informanten forklarer at denne handlingsplanen skal ledere kjenne godt til.

4.2.3 Samtale med barn

I intervjuguiden hadde vi spørsmål om informant fra barnevernet mente at kompetansen blant barnehageansatte var tilstrekkelig. Informanten sier at hun opplever høy kompetanse blant barnehageansatte, spesielt i forhold til hvordan de jobber med barn. Videre vektlegger hun at hun ønsker at flere barnehageansatte skal bli flinkere til å snakke med barn. Dette begrunner hun også ut ifra konkrete eksempler om hvordan en samtale mellom den voksne i barnehagen og barnet har ødelagt for en sak. Dette er gjerne fordi samtalen har vært for ledende fra den voksne.

Informant forklarer videre hvordan vi alle kan øve oss på dette, selv i hverdagslige hendelser. Dette forklarer hun med DCM-metoden hvor du for eksempel skal bruke gjentakelser om barnet forteller noe og be barnet fortelle. Hvis barnet faller og slår seg eller kommer i konflikt med et annet barn, har du mulighet til å øve deg på denne type metoden for samtale.

Informanten forklarer her hvordan vi en mulighet til å lære oss å stille spørsmål til barnet, så hvis tilfellet er at vi kommer opp i en situasjon hvor barnet forteller om noe som har skjedd, så er vi voksne vandt til å stille spørsmål til barnet. Med dette ønsker informant at vi skal få barnet i fri fortelling.

4.2.4 Foreldresamarbeid

Som et innledende spørsmål lurte vi på hva deltaker tenkte om at barnehagene var blant de som meldte minst i fra til barnevernet. Informanten mener at det kan være mange grunner til det, men den største faktoren mener hun er foreldresamarbeidet. Dette begrunner hun med fordi et tett foreldresamarbeid er viktig i barnehagen, og at om man melder i fra til barnevernet om så alvorlige ting som seksuelle overgrep og vold kan dette forholdet til foreldrene være ødelagt.

Informant mener også at de som jobber i barnehagen føler de kjenner foreldrene godt, og av den grunn ikke tror at de aldri kunne utsatt barnet sitt for overgrep. «*Du tror det ikke før du ser det*», sier informanten.

4.2.5 Mangel på kunnskap

I tillegg til at foreldresamarbeidet var en faktor for hvorfor informant mente barnehageansatte ikke meldte i fra til barnevernet, kom også mangel på kunnskap opp som en faktor. Informant begrunner dette med at noen av de som jobber i barnehagen, kanskje ikke helt vet hva de skal gjøre om de får en bekymring for et barn. Om barnet har atferdsvansker, ser informant at det heller blir meldt i fra til PPT eller andre. Istedenfor å komme frem til hva som gjør at dette barnet har atferdsvansker. Informant forteller fra erfaring at hun ser det er stor forskjell på kompetansen ute i barnehagefeltet, og selvfølgelig at det varierer fra barnehage til barnehage.

5.0 ANALYSE AV EMPIRI OG DRØFTING AV FUNN

I dette kapittelet skal vi drøfter datamateriale sammen med teorien vi har valgt for oppgaven vår. Dette skal vise til hvordan våre funn svarer mot vår problemstilling «*Hvilke faktorer kan belyse at barnehagene er blant de som melder minst ifra til barnevernet ved mistanke om seksuelle overgrep og vold*». Egne synspunkt og erfaringsbaser kunnskap vil bli belyst i dette kapittelet. I følge Dalland (2012, s. 143) er det å drøfte en måte og belyse flere sider ved noe der en argumentere med empirien og teorien. Det skal være en sammenheng mellom det teoretiske perspektiv, problemstillinga og funnene som kom frem. I dette drøftingskapittelet vurderer vi materiale med et kritisk blikk, dette fordi vi måtte være bevisst forskningseffekten som vil si at de som blir intervjuet kunne ha svart ut ifra det vi intervjuere ønsket å høre. Etter vi hadde intervjuet begynte vi å tolke empirien. Her måtte vi reflektere kritisk over egen data dette fordi vi kunne ha tolket ulikt fra det informantene mente, og vi ønsker å kunne ivareta den andres perspektiv (Dalland, 2012, s.145-146). Gjennom analysen dannet vi et helhetsinntrykk av hva materiale fortalte oss. Når vi nå skal drøfte funna vil vi dele inn i ulike punkter.

5.1 KOMPETANSE SOM KJERNERESSURS

Selv om barnehagen de siste årene ikke har stått for mer enn 5% av alle meldinger, står de fortsatt for 21% av meldingene om barn fra 3 til 5 år. Informantene hadde store forskjeller i svarene de gav når vi spurte om de hadde sendt en bekymringsmelding. Informanten som hadde jobbet i barnehagen i 18 år hadde aldri meldt i fra om noe. Hun hadde heller ikke opplevd eller sett noe bekymringsfullt. Informanten som hadde jobbet i 8 år hadde meldt ifra flere ganger. Denne informasjonen er et interessant funn som kan problematisere opp imot det statistikken viser, og problemstillingen vår.

Det kom frem store forskjeller på de to barnehagene vi intervjuet. En av de funnene vi fant var veldig kritikkverdige. Det kom frem i en uttalelse hvor informant fra barnehagen mente det som var interessant i å slike tema som seksuelle overgrep og vold, og gjorde det de kunne for å avdekke om et barn ble utsatt. Men dessverre er det en stor andel av de som er der kun for å være på jobb for å så gå hjem. Dette er et alvorlig funn som vi kan stille oss spørsmål til. Er det slik at flere barn som trenger å bli sett blir oversett? Dette tolker vi som at de som arbeider

i barnehagen ikke gjør jobben sin. I rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver står det at alle som arbeider i barnehagen skal bidra for å oppfylle mål og krav rammeplanen tar utgangspunkt i (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 15). Sett fra et lederperspektiv står det videre i rammeplanen at som pedagogisk leder har du ei plikt å sørge for at dine pedagogiske medarbeidere oppfylles barnehagens styringsdokument rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16). De som jobber i barnehagen skal altså gjennom den daglige og nære kontakten med barna observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11).

Det å holde seg faglig oppdater handler både om å ta del i opplæringsaktiviteter på jobben samt fordype seg i faget på eget initiativ. Både tid og krefter må iverksettes for å holde seg oppdatert med det som rører seg innen faget. Kanskje også utenfor arbeidstiden (Veltan, Tengblad & Hegge, 2016, s. 53). Når vi snakket med informantene i barnehagen forstår vi det som at tiden ikke alltid strekker til. Noe som er kjent for de som arbeider i barnehagen. Når vi var ute og snakket om vårt tema for denne bacheloroppgaven, seksuelle overgrep og vold ser vi det er mange av de som arbeider i barnehagen som ikke tar seg tid til å holde seg oppdatert rundt rutiner og avdekking. Mange av medarbeiderne var ikke villige til å legge mer arbeid i hverdagen enn det måtte. De var mer opptatte av når arbeidsdagen var over. I følge Veltan, Tengblad & Hegge stilles det krav til kvaliteten i eget arbeid. Dette er en vesentlig faktor ved profesjonalitet. For at dette kravet kunne leveres måtte arbeiderkvaliteten bli skjerpet og motivert. (Veltan, Tengblad & Hegge, 2016, s. 52).

Informanten med 8 års erfaring fortalte at hun hadde vært så bekymret at hun hadde meldt flere ganger. Dette tolket vi som at informanten var pålogget når hun var med barna. Informanten gav oss et inntrykk av at hun så viktigheten med arbeidet runde avdekking, og mistanke til seksuelle overgrep og vold. Vi kunne se en stor forskjell mellom barnehagene og informantene. Den største forskjellen var tydelig antall meldinger og interesse mellom informantene. Vi forstår det som at en av informantene ikke hadde nok erfaring og kunnskap for arbeidet med seksuelle overgrep og vold, dette fordi ikke det var en melding på 18 år.

Nok kunnskap om seksuelle overgrep og vold har stor betydning for å kunne fange opp overgrep og voldserfaringer hos barn. Det som er ukjent fører ofte til usikkerhet, og en kan

derfor trekke seg bort fra situasjoner som er ubehagelig. Kompetansen informantene hadde tilegnet seg var gjennom erfaringer og kurser barnehagene hadde satt opp. De hadde lite eller ingen kompetanse om tema seksuelle overgrep og vold fra utdanningene sine. Dette vil si at det er mangel på viktig kunnskap fra utdanningen sin side. Gjennom våre tre år på Høgskulen på Vestlandet føler vi at det har vært alt for lite relevant undervisning om seksuelle overgrep og vold. Et så viktig tema burde det vært et større fokus rundt. Vi kan ikke vente til vi kommer ut i arbeid og havner i en slik situasjon før vi lærer oss hva som skal gjøres, og hvordan vi skal håndtere disse situasjonene. Utdannelsen føler vi burde kanskje vært utvidet et år for å få tid til kunne gå grundigere inn på viktige tema som for eksempel seksuelle overgrep og vold. Men selv om utdannelsen hadde blitt utvidet er det ikke sikkert alle temaer hadde blitt utdypet mer. Spørsmålet blir jo da hvordan kan fagarbeidere utføre en god nok jobb hvis de ikke har fått tilstrekkelig med kunnskap og kompetanse. Mangel på kunnskap knyttet til seksuelle overgrep kan gjøre det vanskeligere å fange opp overgrepserfaringene (Mossige, 1998).

Når vi snakket om kunnskap og kompetanse kunne informanten fra barnevernet fortelle oss at hun syntes barnehagen generelt hadde høy kunnskap, i forhold til relasjoner, omsorg og flinke til å gi barna trygghet. Hun hadde ikke reagert på at de ikke kunne nok, men at de heller brukte kunnskapen sin litt feil. Det blir heller prioritert å sette inn ulike tiltak, uten å finne ut hvorfor barnet har dette smerteuttrykket. Sjøftestad (2018) skriver at mennesker som har opplevd traumer i form av seksuelle overgrep og vold har kort vei til ekstreme følelser. Dette vil si at barn vil oppleve litt redsel som panikk, litt sinne som raseri og usikkerhet som totalt kaos. Ofte i hverdagen vil disse følelsene tolkes feil, og barns uttrykk vert ikke anerkjent, men heller sett på som en utfordring. Dette menes med at barn som har vansker og regulere følelses sine, logisk har vansker å regulere adferden sin (Sjøftestad, 2018, s.103). Problemet om du kun setter inn tiltak, kommer du ikke frem til årsaken til barnets atferd. Informanten fra barnevernet forteller at det du gjør da er å begrense barnets utagering frem til det kanskje begynner på skolen, hvor de ikke har like mange voksne rundt seg som i barnehagen. Informanten mente at flere barnehageansatte måtte bli flinkere på samtalen de har med barn, samtidig som å se barna. Her mente informanten at barnehagen ikke var flinke nok til å lytte til barnet, og avslutter samtaler som kunne være til en eventuell avdekking.

5.2 SAMTALER MED BARN

Barn er forskjellige, og har forskjellige måter å vise tegn og signaler på til voksne i nærheten. En barnehagelærer burde være sensitiv på disse signalene (Nordhaug, 2018, s.93), men her mener informant i intervju av barnevernet at de burde bli flinkere. I spørsmål om informant synes kompetansen blant barnehageansatte var tilstrekkelig, var det den vanskelige samtalen med barn som ble trukket frem av informant.

I intervjuet med barnevernet mener informant at de voksne som jobber i barnehagen er tydelige, gode og trygge voksne. Men det informant savner er kompetanse om samtale med barn. Barn har større vanskeligheter med å huske en hendelse tilbake i tid enn voksne, og vil derfor bruke lenger tid enn den voksne på å huske hva som har skjedd. Det som skjer da i like hendelser som minner barnet om en situasjon er at barnet kan komme med ulike utsagn. Da er det viktig at barnehagelæreren tar tak i disse utsagnene, og spør barnet på en måte som gjør at barnet ønsker å fortelle (Nordhaug, 2018, s.94). Informanten leser ofte i meldinger fra barnehager hvor barnet har fortalt noe, og den voksne ikke klarer å spille videre på barnets utsagn. Her forteller hun videre at hun har hatt saker der samtalen mellom en voksen i barnehagen og barnet, har ødelagt en sak. Grunnen til dette er gjerne at samtalen har vært for ledende. Dette viser til hvor viktig kompetansen blant barnehageansatte er, i samtaler med barn. Målet med samtalen er at barnet skal få fortelle fritt, uten at vi voksne stiller spørsmål som er for ledende (Nordhaug, 2018, s.96)

I forhold til hvor viktig det er å ha vanskelige samtaler med barn, og vite hvordan du skal ta samtalen videre med barnet, kan vi sammenligne de to intervjuene vi har hatt i to forskjellige barnehager. Vi vet at ulike barnehager jobber forskjellig, og vi forstår at det er ulikt fra barnehage til barnehage hvordan de ønsker å arbeide med ulike tema. Likevel synes vi det er kritisk å se på de store forskjellene de to intervjuene viser.

I spørsmålet om de hadde samtaler med barn om vanskelige tema som seksuelle overgrep og vold, for eksempel i samlinger, fikk vi to ganske ulike svar. Den første barnehagen hadde ingen samlinger om vanskelige tema. De mente du kan relatere det litt til vanlig sosial kompetanse, altså at de snakker om kroppen og hvordan gutter og jenter er forskjellige. Men ingen samtaler med barn blir gjort om vanskelige tema. Dette er i stor forskjell i forhold til den andre barnehagen, som bruker mye tid på å ha vanskelige samtaler med barn. De har

bøker med forskjellige følelser, de snakker om hemmeligheter, hvordan det finnes slemme voksne, at kroppen til barna er deres og det blir samtaler om hvordan det finnes voksne som vil putte tissen sin i munnen til barn og at dette ikke er lov. Her ser vi at det finnes barnehager som ikke bruker tid på å ha de vanskelige samtalene med barn, og at det også finnes barnehager som bruker mye tid på det. Sist nevnt har sett stor virkning av å jobbe på denne måten, og viktigheten av det. Vi ser at det ikke skal mye til for å utgjøre den store forskjellen. Vi selv har sett på gratis hjelpeverktøy, som for eksempel RVTS sitt snakke med barn, på snakkemedbarn.no og det finnes ulike program fra kommune til kommune som ligger på kommunen sine sider.

Det at det er vanskelig å ha en vanskelig samtale snakker for seg selv. Men at barnehageansatte ikke har samtaler med barn om seksuelle overgrep og vold kan handle om at flere synes det er et vanskelig tema. Det er et tabubelagt tema, og mange vet gjerne ikke helt hvordan de skal følge opp en slik samtale. Dette kan være fordi det er ubehagelig. Det kan også handle om mangel på kunnskap. De er redde for å gjøre noe feil. Som den ene informanten fra barnehagen sa; du ødelegge en hel familie. Men det å snakke med barn om seksuelle overgrep og vold, gjør barna trygge på at vonde hemmeligheter skal deles (Aandahl, 2017). Informant fra barnevernet mener at generelt er det ikke så mange som er flinke til å snakke med barn, eller flinke til å få barn i fri fortelling. Informanten mener at det er slik du snakker til folk flest, du snakker *til* dem og ikke *med* dem. Dette tolker vi slik at å snakke til dem gjøres på en mer avsluttende måte, men å snakke med barn handler om å spille på barnets utsagn og innspill.

På en annen side er det flere og flere som snakker om dette tema enn før. I samfunnet generelt er dette et tema som ser mer av dagens lys enn før. Samfunnet er stadig i utvikling.

5.3 UTFORDRING MED TVERRFAGLIG SAMARBEID

Når vi var ute og intervjuet fikk vi inntrykk av at samarbeidet mellom barnehagen og barnevernet kan være svært verdifullt og ha god effekt på ivaretagelse av barn med mistanke om seksuelle overgrep og vold. Selv om effekten kan være god, byr også samarbeidet på utfordringer. Vi skal nå diskutere det mest sentrale i de funnene vi presenterer og drøfte hvilke utfordringer det er med det tverrfaglige samarbeidet.

En av de største utfordringene vi ser med det tverrfaglige samarbeidet er usikkerhet. Dette fører til at barnehagepersonalet ikke våger å kontakte barnevernet ved melding, mistanke eller bekymring. Informantene vi intervjuet fra barnehagen synset at terskelen var for høy og at dette skaper et kompleks mellom personalet. Usikkerhet kan skyldes en rekke faktorer blant annet redsel for eget privatliv og trusler, mangel på kunnskap, redsel for å gjøre en feil eller det å forverre barnets situasjon. (Søftestad, 2018, s.65-66).

Selv om seksuelle overgrep og vold mot barn etter hvert er mer tematisert nå enn for ti år siden, fremstår likevel fenomenet som tabuisert. Noe som svekker effekten med det tverrfaglige samarbeidet (Søftestad, 2018, s. 57). I følge WHO verdens helseorganisasjon er seksuelle overgrep og vold et globalt problem, som viser igjen i statistikken. Blant flere vanskelige tema i Norge er seksuelle overgrep og vold mest underkommunisert og tabubelagte. (Redd barna, u.å.). Dette fører til utfordringer for barnehagepersonalet til å melde og kontakte (Redd barna, u.å.).

Usikkerheten rundt tema kan ha store negative effekter på iverksetting av avdekking, men med den anonyme samtalen kan dette bidra til å redusere usikkerheten. Informantene var begge veldig fornøyde med denne type hjelpemiddel. Her kunne barnehagepersonale som var usikre få råd, veiledning og drøfte ulike saker og situasjoner med kompetente fagfolk. Vi ser på dette verktøyet som en stor hjelp for å iverksette en eventuell avdekking og melding.

Under intervjuet tok vi anledning til å høre med pedagogene om de kjente til ulike verktøy som kunne styrke deres kunnskap. Selv vet vi om flere gratis hjelpeverktøy, men da vi stilte informantene dette spørsmålet var det kun ett av de som gikk igjen. Dette var Salaby. Programmet til Salaby tilbyr ulike tiltak, men ikke som er rettet for eksempel mot den voksnes rolle i samtalen med barn. Som et oppfølgende spørsmål lurte vi på om informantene visste hva BTI-modellen, konsultasjonsteam, DCM-metoden (RVTS) og helsedirektoratets trafikklys var. Dette hadde ingen av informantene hørt om. Dette viser til at kunnskapen rundt

hva den voksenes rolle er, og hvordan den voksne skal ta tak i bekymring samt hvilke signalet man skal være obs på hos barn i forhold til seksuell atferd.

5.4 FORELDRESAMARBEID

Som foreldre er det først og fremst de som har hovedansvaret for barnet. Foreldre er som nevnt tidligere de viktigste personene i et barns liv (Glaser, 2013, s. 9). Men likevel spiller samfunnet, og ikke minst barnehagene en stor rolle for barnets utvikling og oppdragelse. Som det står beskrevet i (Lov om barnehagen, §1) skal barnehagen blant annet bidra til allsidig utvikling i samarbeid og forståelse med foreldre. Et foreldresamarbeid er en viktig del av arbeidet i barnehagen med barna. Alle barn i barnehagen skal sikres gode oppvekst- og opplæringsvilkår og de skal gis en god start i barnehagen. For å kunne gjøre dette er det viktig å etablere et godt samarbeid med foreldrene (Glaser, 2013, s. 18). Som Claussen beskriver betydningen av foreldresamarbeidet at pedagogene bruke egen erfaring med foreldresamarbeid og observasjon av samspill mellom foreldre og barn til å lære hva som er normal atferd, og hva som ikke er det (Claussen, 2010, s.18)

Begge informantene i fra ulike fagfelt beskriver at de trodde en av de største faktorene for så lave innmeldinger var det tette foreldresamarbeidet. I barnehagen er det viktig at du får et godt samarbeid med foreldrene, hvis du ønsker å lykkes med barna. Man må derfor utvikle gode holdninger, respekt og forståelse for foreldrene (Glaser, 2013, s. 15). Ut ifra empirien vi samlet var det store forskjeller på hvordan informantene i barnehagen forholdt seg til foreldresamarbeidet. Å samarbeide tett med foreldrene er noe av det viktigste vi gjør som pedagog. Forskning har også vist at involvering av foreldre har innvirkning på barnets fungering i barnehagen (Glaser, 2013, s. 18). I syn av intervjuene tolket vi det som at alle informanten satt med mye kunnskap om at foreldre ikke skulle informeres ved saker som omhandler seksuelle overgrep og vold. Men likevel var dette område veldig vanskelig å forholde seg til.

Før vi var ute og intervjuet informantene hadde vi laget oss en formening på hva vi trodde skulle møte oss. Men slik var ikke tilfelle. Ut i fra empirien viste det seg at pedagog 1 med den størst arbeidserfaring ikke hadde særlig erfaring rundt bekymringssituasjoner og samspill med foreldre, meden pedagog 2 men under halvparten så mye arbeidserfaring var mer erfaren

på hvordan håndtere foreldresamarbeid ved bekymring. Ut i fra informanten sine svar kunne vi se store forskjeller noe som vekker bekymring hos oss.

Når vi i etterkant av intervjuene drøftet og analyserte empirien kunne vi se at konsekvensen av et tett foreldresamarbeid kunne gi barnet skader. Pedagogen (1) med mest arbeidserfaring snakka om at den irrasjonelle mekanismen som omhandla foreldresamarbeid hindret hun i å handle profesjonelt om en bekymring skulle oppstå. Det var en utfordring å vite hva man skulle prøve å finne ut av selv, og hvordan en eventuelt skulle ta dette videre. Flere grunner som redsel for å påføre mer skade i familierelasjonen, forverre barnets livssituasjon og trusler, og hat mot seg selv kom opp gjentatte ganger. Når vi i etterkant snakkes med informanten fra barnevernet kunne vi se konsekvensene som ble ment med at foreldresamarbeider i barnehagen var for tett. Slik barnevernet tolket det stemte det overens med flere av grunnene som kom frem i intervjuet med pedagogen.

I det andre intervjuet fikk vi høre en helt annen side. Dette var som tidligere nevnt en pedagog med mye erfaring med å melde i fra til barnevernet, å så på foreldresamarbeid på en profesjonell måte. Det var selvsagt vanskelig å finne ut om en bekymring var reell eller ikke, men tanken om å melde enn gang for mye enn en gang for lite var viktig. Pedagogen (2) var veldig på dette at vi måtte huske at vi hadde opplysningsplikt til barnevernet når det var, eller er grunn til å tro at barn blir utsatt for vold og seksuelle overgrep i hjemmet (Lov om barnehager §22). Slik vi tolket det gikk det for lang tid før en eventuell bekymringsmelding vart sendt fra barnehagen til barnevernet. Dette sees igjen i hvorfor meldingsstatisikken er så lav. Det var nyttig å stille spørsmål til barnehagene om det er for mye fokus på foreldresamarbeider i den forstand at de legg vekta på å være enige med foreldre fremfor å tenke på barnets beste. Som pedagog er det viktig at en har mot til å handle i en bekymringssituasjon, for barnets skyld. Vi har tross alt utdannet oss for å være der for barna.

6.0 Avslutning

Målet med denne bacheloroppgaven var å finne ut hvorfor barnehagene var blant de som melder minst i fra til barnevernet. Her ønsket vi å ta utgangspunkt i de vanskelige tema om seksuelle overgrep og vold. Siden dette er vanskelige tema ville vi se etter ulike faktorer som gjør at barnehagen melder så lite i fra.

På forhånd hadde vi ulike tanker om hvilke funn vi kom til å finne. Vi hadde sett for oss at de vi intervjuet hadde mye mer erfaring rundt tema, hvert fall i forhold til arbeidserfaring. Vi ser nå hvor ulikt barnehager utfører sitt arbeid, og hvor stor forskjell det er på arbeidsmåter innad i barnehagene. Vi stiller oss kritisk til at det finnes barnehager som ikke har samling eller temaarbeid rundt vanskelige tema, som for eksempel seksuelle overgrep og vold.

Gjennom teori og intervju utført med to pedagogiske ledere og en informant fra barnevernet, har vi belyst hvordan kompetanse bygger grunnlaget for best effekt rundt arbeidet med avdekking og mistanke. Under prosessen fant vi frem til ulike utfordringer som kan være en forklaring på hvorfor barnehagen er blant de som melder minst i fra. En av utfordringene viste seg tydelig å være mangel på kompetanse og kunnskap rundt emne. Informantene beskrev til oss at de hadde hatt for lite relevant undervisning i tema noe som gjør at kompetansen ikke var tilstrekkelig. Noe vi studenter kan bekrefte ut i fra vårt utdanningsløp.

Mangel på kunnskap rundt det tette foreldresamarbeidet var noe vi tidlig tenkte kunne være faktorer som spiller inn på problemstillingen vi la frem. Vi ser at i denne oppgaven har vi for lite informasjon fra intervjuene til å fastslå hvilke grunner som er svaret på problemstillingen, men likevel gir det oss en viss pekepinn på ulike grunner som kan være relevant.

Etter at vi har analysert empirien, ser vi selv hvordan vi ønsker å jobbe med dette tema som pedagogiske ledere når vi skal ut i jobb. Vi vet fra før viktigheten med dette tema, og med hjelp av informanter ser vi hvilke tiltak og arbeidsmåter vi ønsker å gjennomføre.

I konklusjon etter å ha arbeidet tett med tema seksuelle overgrep og vold, er at det er kritisk hvor lite fokus det er på tema ute i barnehagene. Våre funn viser til at informantene fra barnehagen mener det er veldig lite fokus på det generelt sett. Samfunnet er i utvikling, men det er likevel en lang vei å gå når det gjelder belysning av dette tema.

Vi alle har kjent på at dette har vært et spennende tema og fordype oss i og vår forståing har nok endra seg fra da vi startet. Under prosessen har vi fått en bedre forståelse, og annet perspektiv på barnehagen. Vi ser hvor mye bra arbeid de gjør selv om antall meldinger er lav. Vi føler alle vi har tilegnet oss mye ny kunnskap som vil komme til nytte når vi skal ut i arbeid som pedagogiske ledere. Til syvende og sist er det barnehagen som er ansvarlig for barn som går i barnehagen og dermed stilles det krav til kontinuerlig kompetanseheving blant barnehageansatte. barnehagen skal være en organisasjon som skal fremme viktigheten med denne form for arbeid og ivareta barns beste. Med et bedre tverrfaglig samarbeid mellom barnehage og barnevern kan dette medføre endring til barn som er utsette for seksuelle overgrep og vold, og gi dem et bedre liv.

7.0 Litteraturliste

- Aandahl, T.J. (2017). Derfor snakker NRK Super med barna om seksuelle overgrep. Hentet fra: <https://www.nrk.no/kultur/derfor-snakker-nrk-super-med-barna-om-overgrep-1.13752821>
- Barnehageloven. (2005). Lov om barnehager (LOV-2018-06-22-83). Hentet fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64?fbclid=IwAR3wYLOUzLnAPuNwefe9JSiZPpn7LB_NAAK3reO-mgfl2jx0dAdEMhX_H7Y
- Bufdir. (2015, 15. November). Meldinger til barnevernet. Hentet fra: https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Bekymringsmeldinger/#heading13465
- Bufdir, (2015) *Meldinger til barnevernet*. [Fotografi]. Hentet fra: https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Bekymringsmeldinger/?fbclid=IwAR2LWsPfcLoKIr5MeSGcDrx4caTAKRruhdOAxWNSCvIpJ-kOBkf2PYC3H0
- Bufdir. (2015, 11. Mars) Seksuelle overgrep mot barn. Hentet fra: https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Oppvekst/Vold_og_overgrep_mot_barn/Seksuelle_overgrep_mot_barn/?fbclid=IwAR3wYLOUzLnAPuNwefe9JSiZPpn7LB_NAAK3reO-mgfl2jx0dAdEMhX_H7Y
- Carson, N & Birkeland, A. (2017). *Veiledning for barnehagelærere*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Claussen, C, J. (2010). *Det er noe med den ungen – fra bekymring til handling*. Sebu forlag. Ny revidert utgave.
- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal akademisk. 5 utgave.
- Eik, L., Steinnes, G, S & Ødegård, E. (2018). *Barnehagelærers profesjonslæring*. Fagbokforlaget.

- Glaser, V. (2013). *Foreldresamarbeid – barnehagen i et mangfoldig samfunn*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hegge, B. (2017). *Trafikklyset - seksualitet hos barn og ungdom*. Ny revidert utgave. Helsedirektoratet. (2019). BTI – bedre tverrfaglig innsats. Hentet fra: <http://tidliginnsats.forebygging.no/Aktuelle-innsater/BTI/>
- Killen, K. (2012). *Sveket 1 – barn i risiko- og omsorgssviktsituasjoner*. Kommuneforlaget. 4 reviderte utgave.
- Kvello, Ø. (2010). *Barn i risiko – skadelige omsorgssituasjoner*. Gyldendal Akademisk.
- Mossige, S. (1998). *Har barnet mitt vært utsatt for seksuelle overgrep? En narrativ analyse av mødres fortellinger*. Dr. psychol avhandling. Oslo.
- NOU 2017: 12. (2017). *Svikt og svik*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/a44ef6e251cd443396588483e97402ab/no/pdfs/nou201720170012000dddpdfs.pdf>
- Nordhaug, I. (2018). *Kva ser vi – kva gjer vi – omsorgssvikt, vald og seksuelle overgrep. Skulen og barnehagen sine oppgaver*. Fagbokforlaget.
- Nordahl, A., M. (2019, 01. Januar). Barnehager er kunnskapsløse om vold og overgrep. *Nrk* Hentet fra: https://www.nrk.no/buskerud/_-barnehager-er-kunnskapslose-om-vold-og-overgrep-1.14384658?fbclid=IwAR14gZKnwS0yf6LXY_6gMMXPh3Mqq6HpSKsrJJGOVMgHgoawBoEfIWnNWFE
- Regjeringen. (2019, 6. Februar). Vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/bekjemper-vold-og-seksuelle-overgrep-mot-barn-og->

ungdom/id2398050/?fbclid=IwAR01Td_vDrjdam2sTSRnvseM3Tm0_f73glu3A_FJB-
bhp3kjlGfg2A6tx4

RVTS vest. (2018). Konsultasjonsteam om vold og seksuelle overgrep mot barn. Hentet fra:
<https://www.rvtsvest.no/konsultasjonsteam-om-vold-og-seksuelle-overgrep-mot-barn/>

Statens barnehus. (uå). Konsultasjonsteam. Hentet fra:

<https://www.statensbarnehus.no/barnehus/statens-barnehus-hamar/konsultasjonsteam/>

. Statistisk sentralbyrå. (2019, 3. Juli). Færre meldingar til barnevernet. Hentet fra:

<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/faerre-meldingar-til-barnevernet>

Søftestad, S. (2008). *Avdekking av seksuelle overgrep – veier ut av fortielsen*.

Universitetsforlaget.

Søftestad, S., & Andersen, I, L. (2014) *Seksuelle overgrep mot barn – traumebevisst tilnærming*. Universitetsforlaget.

Søftestad, S. (2018). Grunnbok i arbeid med seksuelle overgrep mot barn.

Universitetsforlaget.

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Innhold og oppgaver*. Hentet

fra: <https://www.udir.no/rammeplan>

Veltan, J., Tengblad, S & Heggen, R. (2016). *Medarbeiderskap – hva som får folk til å ta ansvar og vise initiativ*. 2 utgave. Universitetsforlaget.

Øverlien, C. (2012). *Vold i hjemmet – barns strategier*. Universitetsforlaget.

8.0 VEDLEGG

Vedlegg 1 Informasjonsskriv – Barnehagen

Vil du delta i forskningsprosjektet «*Et bedre samarbeid mellom barnevern og barnehage*»? Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvorfor barnehagene er en av de som melder minst i fra til barnevernet samt belyse hvilke utfordringer de barnehageansatte står ved i eventuell mistanke. Problemstillingen denne oppgaven vil møter er: «*Hvilke faktorer kan belyse at barnehagene er blant de som melder minst ifra til barnevernet ved mistanke om seksuelle overgrep og vold*»

I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelsen vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet er i forbindelse med en bacheloroppgave på barnehagelærerutdanningen.

Bufdir (2015) viser til statistikk som viser at barnehager i Norge er blant de melderne som melder minst ifra til barnevernet i 2018. Bare 5,3% av meldingene barnevernet mottar er fra barnehager. Bekymring for at barnet blir utsatt for fysisk mishandling utgjør 15,5% av meldingene til barnevernet, men melding om bekymring for at et barn blir utsatt for seksuelle overgrep utgjør 4% av meldingene til barnevernet fra barnehagene (Bufdir, 2015).

Vi ønsker i dette prosjektet å se på hvilke faktorer som gjør at statistikken for meldinger fra barnehagene er så lave. Om terskelen for å melde i fra til barnevernet for høy for barnehageansatte når deres plikt jf. Barnehagelovens § 22 om opplysningsplikt til barnevernet og når det ligger i barnehagens mandat at «Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages. Personalet skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet, jf. barnehageloven § 22.» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.11).

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskolen på Vestlandet – avd. Stord er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Det vil bli holdt et kvalitativt forskningsintervju med åpne spørsmål som bygger på deltakerens kunnskap og erfaringer. Spørsmålene i intervjuguiden er åpne spørsmål, som kan føre til en åpen diskusjon med deltaker og intervjuer og som handler om erfaringen rundt melding til barnevern og erfaringer rundt mistanker om vold eller seksuelle overgrep. Her ønsker vi å få frem hvilke erfaringer du har, hvilke rutiner du er kjent med, og hva du tror om terskelen for å melde i fra til barnevernet og hvorfor den er så høy i barnehagen. Beregnet tid på intervjuet vil være 45-60 minutter, avhengig av mengden av erfaring og om det blir oppfølgende spørsmål, du vil også få mulighet til å komme med spørsmål og innspill avslutningsvis.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er kun vi studenter og vår veileder som vil ha tilgang til opplysninger som kommer frem i intervjuet. Og vi forsikrer deg om at alle personopplysninger vil være anonymisert, også i selve intervjuets resultat. Navn og kontaktopplysninger vil bli dekket med dekknavn, for å forsikre deg om dette. Alle opplysninger vil være på en data med passord, uten kobling mellom disse.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 03.01.2020. Alt av personopplysninger og informasjon som har blitt skrevet eller sagt under intervjuet vil bli slettet fra alle våre datainnsamlinger. Alt av papir og notat som blir notert under intervjuet vil bli makulert etter forskningsprosjektet er avsluttet.

Dine rettigheter så lenge du kan identifiseres i datamateriale, har du rett til:

- Innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg
- Å få rettet personopplysninger om deg

- Få sletta personopplysninger om deg
- Få utlevert en kopi av dine datainnsamlinger som er dokumentert

Hva gir oss rett til å behandle opplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke i samtykkeskjema.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studie, ta kontakt med:

Høgskolen på Vestlandet- base Stord

Veileder: Elisabeth Bakke, e-post : **elb@hvl.no**

Studenter: Julie Selsaas, e-post: **575440@hvl.no**

Stine Kristensen, e-post: **572525@hvl.no**

Silje Heinz, e-post: **149074@hvl.no**

Med vennlig hilsen Julie, Stine og Silje

Vedlegg 2 informasjonsskriv – Barnevernet

Vil du delta i forskningsprosjektet «*Et bedre samarbeid mellom barnevern og barnehage*»? Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvorfor barnehagene er en av de som melder minst i fra til barnevernet samt belyse hvilke utfordringer de barnehageansatte står ved i eventuell mistanke. Problemstillingen denne oppgaven vil møter er: «*Hvilke faktorer kan belyse at barnehagene er blant de som melder minst ifra til barnevernet ved mistanke om seksuelle overgrep og vold*»

I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelsen vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet er i forbindelse med en bacheloroppgave på barnehagelærerutdanningen.

Bufdir (2015) viser til statistikk som viser at barnehager i Norge er blant de melderne som melder minst ifra til barnevernet i 2018. Bare 5,3% av meldingene barnevernet mottar er fra barnehager. Bekymring for at barnet blir utsatt for fysisk mishandling utgjør 15,5% av meldingene til barnevernet, men melding om bekymring for at et barn blir utsatt for seksuelle overgrep utgjør 4% av meldingene til barnevernet fra barnehagene (Bufdir, 2015).

Vi ønsker i dette prosjektet å se på hvilke faktorer som gjør at statistikken for meldinger fra barnehagene er så lave. Om terskelen for å melde i fra til barnevernet for høy for barnehageansatte når deres plikt jf. Barnehagelovens § 22 om opplysningsplikt til barnevernet og når det ligger i barnehagens mandat at «Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages. Personalet skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet, jf. barnehageloven § 22.» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.11).

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskolen på Vestlandet – avd. Stord er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Det vil bli holdt et kvalitativt forskningsintervju med åpne spørsmål som bygger på deltakerens kunnskap og erfaringer. Spørsmålene i intervjuguiden er åpne spørsmål, som kan føre til en åpen diskusjon med deltaker og intervjuer og som handler om erfaringen rundt melding til barnevern og erfaringer rundt mistanker om vold eller seksuelle overgrep. Her ønsker vi å få frem hvilke erfaringer du har, hvilke rutiner du er kjent med, og hva du tror om terskelen for å melde i fra til barnevernet og hvorfor den er så høy i barnehagen. Beregnet tid på intervjuet vil være 45-60 minutter, avhengig av mengden av erfaring og om det blir oppfølgende spørsmål, du vil også få mulighet til å komme med spørsmål og innspill avslutningsvis.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er kun vi studenter og vår veileder som vil ha tilgang til opplysninger som kommer frem i intervjuet. Og vi forsikrer deg om at alle personopplysninger vil være anonymisert, også i selve intervjuets resultat. Navn og kontaktopplysninger vil bli dekket med dekknavn, for å forsikre deg om dette. Alle opplysninger vil være på en data med passord, uten kobling mellom disse.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 03.01.2020. Alt av personopplysninger og informasjon som har blitt skrevet eller sagt under intervjuet vil bli slettet fra alle våre datainnsamlinger. Alt av papir og notat som blir notert under intervjuet vil bli makulert etter forskningsprosjektet er avsluttet.

Dine rettigheter så lenge du kan identifiseres i datamateriale, har du rett til:

- Innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg
- Å få rettet personopplysninger om deg
- Få sletta personopplysninger om deg
- Få utlevert en kopi av dine datainnsamlinger som er dokumentert

Hva gir oss rett til å behandle opplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke i samtykkeskjema.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studie, ta kontakt med:

Høgskolen på Vestlandet- base Stord

Veileder: Elisabeth Bakke, e-post : **elb@hvl.no**

Studenter: Julie Selsaas, e-post: **575440@hvl.no**

Stine Kristensen, e-post: **572525@hvl.no**

Silje Heinz, e-post: **149074@hvl.no**

Med vennlig hilsen Julie, Stine og Silje

Vedlegg 3 Samtykkeerklæring – Barnehagen

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet «Et bedre samarbeid mellom barnevern og barnehage?», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg kan trekke mitt samtykke når jeg vil, uten å oppgi grunn og uten at det medfører konsekvenser.

Jeg samtykker til:

Å delta i kvalitativt forskningsintervju

At empirien blir brukt i prosjektet

Jeg samtykker til at mine personopplysninger behandles fram til prosjektet er avsluttet

03.01.2020

.....

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 4 Samtykkeerklæring – Barnevernet

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet «Et bedre samarbeid mellom barnevern og barnehage?», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg kan trekke mitt samtykke når jeg vil, uten å oppgi grunn og uten at det medfører konsekvenser.

Jeg samtykker til:

Å delta i kvalitativt forskningsintervju

At empirien blir brukt i prosjektet

Jeg samtykker til at mine personopplysninger behandles fram til prosjektet er avsluttet

03.01.2020

.....

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 5 Intervjuguide til barnehagen

Bakgrunn

1. Hvilken utdanning har du?
2. Hvor lenge har du vært i arbeid?
3. Hvilken aldersgruppe jobber du med?

Å identifisere barn som har opplevd vold og seksuelle overgrep

1. Hvilke rutiner har dere for mistanke/avdekking om seksuelle overgrep mot barn i barnehagen?
2. Har du opplevd å ha hatt mistanke? Hvis ja, ha fikk deg til å fatte mistanke?
3. Hvordan opplevde du prosessen fra du fattet mistanke frem til en eventuell avdekking?
4. Hvilke tegn ser dere etter hos barnet?
5. Hvilke rutiner har dere for samtaler og spørsmål med barn under mistanke om vold og seksuelle overgrep?
6. Har du meldt i fra om bekymring til barnevernet under mistanke om seksuelle overgrep og vold?
7. Opplever du at kompetansen blant fagfolk/personale er tilstrekkelig rundt dette tema?
8. Kjenner du til ulike veiledningsprogram i forbehold av kommunen, som kan brukes som verktøy for barnehageansatte?
9. Har dere samtaler med barn om vanskelige tema om seksuelle overgrep og vold? For eksempler i samlinger.
10. Hva syns du om det tverrfaglige samarbeidet med barnevernet?
11. Barnehager er blant de som melder minst i fra til barnevernet ved mistanke. Hva tror du er grunner for dette?

Vedlegg 6- Intervjuguide til barnevernet

Bakgrunn

1. Hvilken utdanning har du?
2. Hvor lenge har du vært i arbeid?

Spørsmål

1. Ifølge statistikk er barnehager blant de som melder minst i fra, hva tror du er grunnen til dette?
2. Hvilke rutiner har dere for bekymringsmeldinger ang vold?
3. Hvilke rutiner har dere for bekymringsmeldinger ang seksuelle overgrep?
4. Opplever du at kompetansen blant barnehageansatte er tilstrekkelig?
5. Hvilke tiltak gjør dere for å øke kompetansen blant barnehageansatte?
6. Hva syns du om det tverrfaglige samarbeide med barnehagen?